

14.6.2010

OM 3/52/2010

TOIMEKSIANTO

**SELVITYS VERKOSSA PÄÄOSIN TAI KOKONAAN TAPAHTUVAN
YHDISTYSTOIMINNAN MAHDOLLISTAMISESTA**

Asettaminen

Oikeusministeriö on päättänyt teettää selvityksen verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta.

Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE esitti yhdistyslain tarkistamista koskevassa lausunnossaan 23.1.2009, että tarkistuksen jälkeen laadittaisiin selvitys kokonaan verkossa toimivan yhdistystoiminnan yleistymisestä ja toimintamuodoista.

Selvitystyön käynnistämisestä päätettiin osana valtioneuvoston 4.2.2010 tekemää periaatepäätöstä demokratian edistämisestä.

Selvityksen toteuttavat OTM Lasse Laaksonen ja HM Leo Stranius.

Toimikausi

1.6.2010 – 15.10.2010

Tausta

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten parantaminen on nostettu keskeiseen asemaan. Hallitusohjelma velvoittaa uudistamaan yhdistyslakia erityisesti hallintoa ja tilintarkastusta sekä päätöksentekoon osallistumisen tapoja koskevilta osin siten, että laki vastaa paremmin nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia.

Nykyinen yhdistyslaki on ollut voimassa vuodesta 1990. Moderni tietoyhteiskunta on kehittynyt vasta lain voimaantulon jälkeen eikä laki näin ollen tunnista nyky-yhteiskunnassa käytössä olevaa tieto- ja viestintäteknologiaa yhdistysten yhteydenpidon ja päätöksenteon välineenä. Viime vuosien aikana tieto- ja viestintäteknologiasta on tullut osa kansalaisten arkea eikä kyse enää ole yksinomaan nuorten osallistumisareenasta.

Yhdistykset hyödyntävät jokapäiväisessä toiminnassaan yhä enemmän uutta tieto- ja viestintäteknologiaa perinteisen toiminnan osana ja rinnalla. Esimerkiksi järjestöjen hallitustyöskentelyssä hyödynnetään jo yleisesti teknisiä apuvälineitä. Teknologian avulla on myös mahdollista vahvistaa järjestöjen jäsenkunnan osallisuutta järjestön toiminnassa ja päätöksenteossa. Aivan oma kysymyksensä on lisäksi uudenlainen kan-

salais- ja yhdistystoiminta, jolle verkko on keskeinen, joissain tapauksissa jopa pääasiallinen, toiminnan tai sen organisoinnin foorumi.

Yhdistyslain tarkistamista valmistelleen oikeusministeriön työryhmän mietinnön ja laajan lausuntopalautteen pohjalta viimeistely hallituksen esitys yhdistyslain tarkistamiseksi annettiin eduskunnalle 22. joulukuuta 2009 ja eduskunta hyväksyi lakiehdotukset 26. toukokuuta 2010.

Uudistuksella mahdollistettiin jäsenten etäosallistuminen yhdistyksen kokoukseen postitse tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla ennen kokousta tai sen aikana. Lisäksi mm. yhdistyksen tarkastusta koskevia säännöksiä uudistettiin. KANE mainitsi 23.1.2009 lausunnossaan, että yhdistyslakia uudistaessa olisi saattanut olla perusteltua pyrkiä sellaiseen yhdistyslakiin, joka tunnistaisi myös kokonaan verkossa organisoituvan yhdistystoiminnan. Rekisteröitymismahdollisuudella on merkitystä muun muassa yhdistysten pääsyyllä julkisten avustusten ja muiden julkisten resurssien piiriin.

KANE esittikin lausunnossaan, että nyt toteutetun yhdistyslain tarkistuksen jälkeen laadittaisiin selvitys kokonaan verkossa toimivan yhdistystoiminnan yleistymisestä ja toimintamuodoista. Tämän jälkeen arvioitaisiin mahdollisuudet jatkaa yhdistystoimintaa koskevan lainsäädännön uudistamista siten, että se mahdollistaisi rekisteröitymisen myös verkossa organisoituville ja kokonaan verkossa toimiville yhdistyksille.

Valtioneuvoston 4.2.2010 tekemässä periaatepäätöksessä demokratian edistämisestä linjattiin, että epämuodollisen kansalaistoiminnan toimintaedellytysten vahvistamisen arvioinnin lisäksi tulee selvittää millä tavoin yhdistyslakia olisi mahdollista kehittää tunnistamaan myös verkossa pääosin tai kokonaan organisoituvan yhdistys- ja kansalaistoiminta.

Oikeusministeriö päätti valita selvityksen toteuttajiksi OTM Lasse Laaksonen ja HM Leo Straniuksen.

Tehtävä

Selvityksen pääasiallinen tehtävä on kartoittaa järjestöjen ja järjestötoimintaan osallistuvien kansalaisten tarpeiden ja toimintamallien muutoksia internetympäristössä ja arvioida keinoja, joilla verkko-osallistumista yhdistystoimintaan voitaisiin tukea ja parantaa. Selvityksen tavoitteena on kartoittaa sitä, miten yhdistyslakia tulisi jatkossa kehittää tunnistamaan paremmin järjestö- ja kansalaistoiminnan muutoksia sekä mahdollistamaan etenkin verkossa tapahtuva yhdistystoiminta. Selvitys ei ole luonteeltaan kattava tutkimus aihepiiriin, vaan osin subjektiivisiin arvioihin perustuva muistio, jonka tarkoitus on toimia pohjana myöhemmälle keskustelulle sekä selvitys- ja lainsäädäntötyölle.

Selvityksen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Miten kansalaistoiminta on muuttunut ja miten sitä voidaan tukea verkkoympäristössä?

- Miten verkko-osallistumista nykyään toteutetaan eri ympäristöissä?
- Minkälaisen toimintaympäristön nykyinen yhdistyslaki mahdollistaa?
- Miten yhdistyslakia tulisi muuttaa huomioimaan paremmin kansalaistoiminnan muutokset?

Yllä oleviin kysymyksiin pyritään vastaamaan käymällä läpi aiheesta tehtyjä selvityksiä ja tutkimuksia, tekemällä haastatteluja sekä tarkastelemalla muutamaa epävirallisen kansalaistoiminnan ja verkko-osallistumisen esimerkkitapausta. Lisäksi nykyistä yhdistyslakia ja sen muutostarpeita arvioidaan erikseen.

Organisointi

Selvityshenkilöt:

Laaksonen Lasse, oikeustieteen maisteri
Stranius Leo, hallintotieteiden maisteri

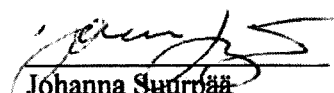
Rahoitus

Oikeusministeriö maksaa toteuttajille selvityksen suorittamiseksi yhteensä 14 000 euroa. Palkkio maksetaan selvityksen valmistuttua ja se jaetaan toteuttajien kesken tasan, elleivät toteuttajat yhdessä toisin ilmoita.

Helsingissä 13. päivänä kesäkuuta 2010

Oikeusministeriö

Tiina Astola
kansliapäällikkö

Johanna Suurpää
johtaja
Demokratia- ja kieliasioiden
yksikkö

LIITE

Tutkimussopimus: Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta

JAKELU

Oikeusministeriö
Lasse Laaksonen
Leo Stranius

13.6.2010

OM 3/52/2010

TUTKIMUSSOPIMUS

Tutkimuksen nimi Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta

1. Sopijapuolet

Oikeusministeriö
(jäljempänä rahoittaja tai tilaaja)

Yhteyshenkilö: Sari Aalto-Matturi, neuvotteleva virkamies
Puhelinnumero: 0400 508 234
Sähköpostiosoite: sari.aalto-matturi@om.fi

Lasse Laaksonen ja Leo Stranius
(jäljempänä selvityksen toteuttajat)

Yhteystiedot

Lasse Laaksonen, oikeustieteen maisteri
Puhelinnumero: 040 546 0346
sähköpostiosoite: lasse.laaksonen@borenium.com

Leo Stranius, hallintotieteiden maisteri
Puhelinnumero: 040 754 7371
sähköpostiosoite: leo.stranius@luontoliitto.fi

2. Sopimuksen kohde Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta

C:\DOCUME~1\ratmin\LOCALS~1\Temp\notes6030C8\TUTKIMUSSOPIM
US Stranius ja Laaksonen luonnos 090610.doc

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	(09) 160 03	(09) 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

- 3. Sopimuksen sisältö** Selvityksen toteuttajat sitoutuvat suorittamaan hankkeen oheisen suunnitelman (liite 1) mukaisesti.
- 4. Aikataulu** Selvitystyö tapahtuu 1.6.2010 – 15.10.2010, niin että selvitys voidaan luovuttaa vuoden 2010 lokakuussa.
- 5. Kustannukset** Oikeusministeriö maksaa toteuttajille selvityksen suorittamiseksi yhteensä 14 000 euroa. Palkkio maksetaan selvityksen valmistuttua ja se jaetaan toteuttajien kesken tasan, elleivät toteuttajat yhdessä toisin ilmoita.

6. Aineisto ja raportointi

Selvitystyön tuloksiin (esimerkiksi raportit, artikkelit, selvitykset ja muut julkaisut, menetelmät, tietokoneohjelmat ja tietokannat) liittyvät omistusoikeudet, kuten patentti- ja tekijänoikeus, kuuluvat selvityksen toteuttajalle. Selvityksen toteuttajan hankkimien laitteiden, ohjelmistojen, kirjojen ym. tutkimusvälineiden sekä prototyyppien omistusoikeus kuuluu toteuttajalle. Selvityksen toteuttajalla on oikeus käyttää hyväkseen tutkimusten yhteydessä saavutettua ammattitaitoa ja kokemusta myös muussa toiminnassa.

Selvityksen julkaisuoikeudet kuuluvat toteuttajalle. Toteuttajalla on oikeus julkaista tutkimuksen tuloksia tieteellisissä ja muissa julkaisuissa. Rahoittaja ei voi määrätä tutkimustuloksia salaisiksi. Toteuttaja toimittaa rahoittajalle tiedoksi toteutussuunnitelman mukaiset pääraportit sekä hankkeen mahdolliset muut julkaisut.

7. Voimassaolo ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan, kun molemmat osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja on voimassa siihen saakka, kunnes kaikki sopimukseen ja rahoituskauden tutkimukseen liittyvät tehtävät on suoritettu ja kaikista sopimuksesta ja rahoituskauden tutkimuksesta aiheutuvista velvoitteista on huolehdittu.

Sopimusosapuolella on oikeus irtisanoa sopimus päättymään kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa kirjallisesta irtisanomisilmoituksesta, jos toinen osapuoli olennaisesti rikkoo sopimuksen ehtoja eikä ole korjannut sopimusrikkomustaan kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa toisen puolen yksilöityä rikkomuksen kirjallisesti.

Jos sopimus irtisanotaan, maksaa rahoittaja hyväksytysti suoritetusta tutkimuksen osasta tämän sopimuksen mukaisen korvauksen irtisanomisajan loppuun asti. Mikäli irtisanominen johtuu rahoittajasta tai tämän vastuulla olevasta muusta syystä, selvityksen toteuttajalla on oikeus saada korvaus

sopimuksen irtisanomisesta aiheutuneista kustannuksista, taloudellisista menetyksistä ja välittömistä vahingoista.

8. Tutkimuslaitoksen vastuu

Toteuttaja vastaa siitä, että selvityksessä käytetään tarkoituksenmukaisia menetelmiä ja asiantuntijoita. Selvyyden vuoksi osapuolet kuitenkin toteavat, että kysymys on selvityksestä, jonka tuloksia ei ole mahdollista etukäteen tarkasti arvioida. Tulosten käyttö tapahtuu yksin luovutuksensaajan vastuulla.

Toteuttaja ei vastaa mistään välillisestä tai epäsuorasta vahingosta. Tähän sopimukseen perustuva tutkijan korvausvelvollisuus sopimusrikkomuksesta aiheutuneista välittömistä kuluista ja vahingoista on mahdolliset viivästys- ja muut sakot mukaan lukien yhteensä enintään kaksikymmentä (20) prosenttia rahoittajan tämän sopimuksen perusteella toteuttajalle suorittamasta rahoituksesta.

Vahingonkorvausvaatimukset toteuttajaa kohtaan on esitettävä kuuden (6) kuukauden kuluessa vahingon syntyhetkestä tai hetkestä, jolloin vahinko tuli rahoittajan tietoon. Rahoittajan on kuitenkin esitettävä kaikki vahingonkorvauksensa viimeistään kuuden (6) kuukauden kuluttua sopimuksen voimassaoloajan päättymisestä.

9. Ylivoimainen este

Kumpikaan osapuoli ei vastaa viivästyksistä ja vahingoista, jotka johtuvat hänen vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolella olevasta esteestä, jota hänen ei kohtuudella voida edellyttää ottaneen huomioon sopimuksentekohetkellä ja jonka seurauksia hän ei myöskään kohtuudella olisi voinut välttää tai voittaa. Osapuolen, joka haluaa vedota ylivoimaiseen esteeseen, on viipymättä ilmoitettava ylivoimaisesta esteestä kirjallisesti toiselle osapuolelle, samoin kuin esteen lakkaamisesta.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Tästä sopimuksesta ja sen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet pyritään ratkaisemaan ensisijaisesti neuvottelemalla.

11. Sopimuskappaleet

Tätä sopimusta on tehty kolme (3) samanlaista kappaletta, yksi kullekin osapuolelle.

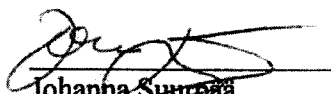
12. Hyväksyminen

Helsingissä 13. päivänä kesäkuuta 2010

Oikeusministeriö

Tiina Astola
kansliapäällikkö

Johanna Suurpää
johtaja
Demokratia- ja kieli asioiden yksikkö

Selvityksen toteuttajat

Lasse Laaksonen
oikeustieteen maisteri

Leo Stranius
hallintotieteiden maisteri